

УДК 37.016.091.3:81'253

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2025-1-8>

МЕТОДИ НАВЧАННЯ УСНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Бєлих Оксана Миколаївна,кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри німецької філології*Волинський національний університет імені Лесі Українки*

Belych@vnu.edu.ua

orcid.org/0000-0002-1167-0224

Рогач Оксана Олексіївна,кандидат філологічних наук, професор,
професор кафедри прикладної лінгвістики*Волинський національний університет імені Лесі Українки*

oksanarog@vnu.edu.ua

orcid.org/0000-0002-5304-0837

Усний переклад – це спеціалізований вид перекладу, який полегшує комунікацію між людьми, що розмовляють різними мовами, належать до різних культур, сповідують різні релігії та мають різні точки зору на предмет перекладу. Це один із найскладніших видів перекладацької роботи, оскільки вимагає не лише знання кількох мов, а й уміння швидко аналізувати інформацію, протистояти стресу та демонструвати високий рівень когнітивної гнучкості. Відтак, ефективна підготовка усного перекладача зосереджена на розвитку когнітивних, лінгвістичних і комунікативних навичок.

Проведений аналіз свідчить, що розумові зусилля, пов'язані з синхронним перекладом, можуть бути надзвичайно високими, оскільки перекладачеві доводиться орієнтуватися в ландшафті конкуруючих вимог. Підвищене когнітивне навантаження може проявлятися по-різному, зокрема у вигляді втоми, розумового перенапруження та більшої ймовірності помилок і пропусків. Коли усні перекладачі працюють на межі своїх когнітивних можливостей, їхня продуктивність може знижуватися, що підкреслює необхідність ефективного управління розумовими ресурсами та стійкості під час виконання усних завдань для підтримання високих стандартів точності та ясності перекладу.

Таким чином, високий попит на компетентних усних перекладачів, які можуть ефективно працювати в режимі реального часу – це те, що вимагає сучасний глобалізований світ. Нам вдалося переконатися, що підготовка усного перекладача включає кілька етапів та різні методи, вправи і техніки, спрямованих на покращення обсягу робочої пам'яті, до яких належить тіньове повторення, робота з автентичним матеріалом, метод ретрансляції, переклад з аркуша, заповнення прогалів, симуляції та рольові ігри. Важливими є також навички швидкого розуміння та лексичного пошуку, вміння розподілу уваги. Все це в комплексі допомагає забезпечити якісний переклад у будь-якій ситуації та сприяє розвитку когнітивних, лінгвістичних та комунікативних навичок майбутніх фахівців.

Перспективним вважаємо дослідження ефективності використання нейромереж для усного перекладу та їх вплив на професію перекладача.

Ключові слова: усний переклад, синхронний переклад, методи навчання усного перекладу, когнітивні ресурси, когнітивне навантаження.

METHODS OF TEACHING INTERPRETATION

Bielykh Oksana Mykolaivna,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of German Philology
Lesya Ukrainka Volyn National University

Belych@vnu.edu.ua
orcid.org/0000-0002-1167-0224

Rohach Oksana Oleksiivna,

PhD in Philology, Professor,
Professor at the Applied Linguistics Department
Lesya Ukrainka Volyn National University

oksanaarog@vnu.edu.ua
orcid.org/0000-0002-5304-0837

Interpretation is a specialized form of translation that facilitates communication between individuals who speak different languages and come from diverse cultural backgrounds, practice varying religions, and hold distinct perspectives on the subject matter. It is one of the most demanding types of translation work, as it necessitates not only proficiency in multiple languages but also the ability to quickly analyze information, withstand stress, and demonstrate a high level of cognitive flexibility. Consequently, effective interpreter training focuses on enhancing cognitive, linguistic, and communication skills.

The analysis indicates that the mental effort required for simultaneous interpretation can be remarkably high, as interpreters must navigate a landscape filled with competing demands. This increased cognitive load may manifest in various ways, including fatigue, mental overload, and an elevated likelihood of errors and omissions. When interpreters operate at the limits of their cognitive capacity, their performance can deteriorate. This highlights the importance of effectively managing mental resources and fostering resilience during interpretation tasks to uphold high standards of accuracy and clarity.

Thus, the high demand for competent interpreters who can work effectively in real time is what the modern globalized world demands. Interpreter training comprises several stages and employs various methods, exercises, and techniques designed to enhance working memory capacity. These include shadowing, engaging with authentic materials, relaying, interpreting from written texts, gap-filling exercises, simulations, and role-playing. Key skills, such as quick comprehension and lexical retrieval, as well as maintaining an attentive focus, are crucial. These elements collectively contribute to ensuring high-quality translation in diverse situations and foster aspiring professionals' cognitive, linguistic, and communication skills.

We find it promising to explore the effectiveness of neural networks in interpreting and their implications for the interpreting profession.

Key words: *interpretation, simultaneous interpretation, methods of teaching interpretation, cognitive resources, cognitive load.*

Вступ. Інтернаціоналізація та глобалізація сучасного світу призводять до постійно зростаючої потреби на перекладацькі послуги. Тим самим, заклади, які готують перекладачів, мають завдання передавати ті компетенції, які необхідні для професійної діяльності. Суттєві імпульси в цій царині передає сучасне перекладознавство, яке з 80-х років кінця 20-го століття розвивається як окрема галузь та є відправною точкою для навчання перекладу в цілому та методики навчання усного перекладу зокрема.

Усний переклад є однією з найскладніших форм перекладацької діяльності, оскільки вимагає не лише глибокого володіння мовами, а й швидкого аналізу інформації, стійкості до стресу та високого рівня когнітивної гнучкості. Відтак, ефективна підготовка усних перекладачів базується на розвитку когнітивних, лінгвістичних та комунікативних навичок. **Актуальність** представленого

дослідження полягає в розробці та вдосконаленні методики навчання, що допоможе майбутнім фахівцям оволодіти необхідними навичками.

Теоретичним підґрунтям наукової розвідки є доробки наукових праць з перекладознавства Х. Назаркевич (Назаркевич, 2010), Т. Кияка (Кияк, 2006), О. Селіванової (Селіванова, 2012), І. Литвин (Литвин, 2019), О. Ребрій (Ребрій, 2012), U. Kautz (Kautz, 2002), K. Seeber (Seeber, 2011), D. Gile (Gile, 2009). У своїх дослідженнях науковці роблять огляд основних підходів до дослідження перекладу та висвітлюють реальний стан професії. Питаннями усного перекладу займалися, зокрема, Я. Бойко (про роль перекладача у двомовній комунікації) (Бойко, 2024), І. Яницька (про етапи та особливості синхронного та послідовного перекладу з турецької мови) (Яницька, 2023), М. Вереzubenko (про особливості усного перекладу

телефонних розмов) (Верезубенко, 2024) тощо. Попри це, методика навчання усного перекладу ще малодосліджена.

Мета дослідження полягає у представленні сучасних підходів до навчання усного перекладу.

Реалізації поставленої мети сприяє виконання наступних **завдань**:

- з'ясувати визначення терміну «усний переклад», його види та застосування;
- описати ефективні методи й інноваційні підходи в навчанні майбутніх фахівців.

Розділ 1. Усний переклад як об'єкт вивчення. Усний переклад – це переклад усного спілкування між людьми, які розмовляють різними мовами (Бойко, 2024: 52). Усний переклад – це складна, планомірна діяльність, яка є як репродуктивною, так і творчою, у межах міжкультурної мовної комунікації між партнерами, що говорять різними мовами (Kautz, 2002: 289).

Дослідниця М. Верезубенко зазначає наступні найпоширеніші ситуації застосування усного перекладу: дипломатичні зустрічі та переговори, медичні консультації, судові процеси, туристична індустрія, бізнес-зустрічі та переговори, навчання та навчальні програми (Верезубенко, 2024: 189–190). Крім того, на практиці зустрічається багато інших термінів, що позначають різні види усного перекладу. Критерії їхньої класифікації різняться: наприклад, переклад на конгресах або конференціях, кабінний або спеціалізований переклад, інформаційний або супровідний, переговорний та судовий переклад, а також громадський переклад (Community Interpreting) вказують на комунікативну ситуацію або місце проведення. Медіапереклад, технічний переклад і переклад доповідей стосуються типу текстів, що перекладаються, а переклад нашіптування визначається способом подачі цільового тексту тощо (Kautz, 2002: 291).

Усний переклад полягає в тому, що перекладач відповідно до перекладацького завдання та з урахуванням намірів автора створює цільовий текст на основі змісту вихідного тексту. Цільовий текст має відповідати очікуванням адресата щодо мовної та культурної зрозумілості настільки, наскільки це дозволяє конкретна комунікативна ситуація, і водночас не суперечити обґрунтованим очікуванням лояльності з боку автора (Kautz, 2002: с. 289).

Таким чином, вважаємо, що усний переклад – це вид перекладу, який стосується

комунікації осіб, які не лише розмовляють різними мовами, але й належать до різних культур, сповідують різні релігії та можуть мати індивідуальні уявлення про предмет розмови. Цей переклад відрізняється важливістю кожного перекладеного слова, яке вже не можна замінити чи, тим більше, видалити, а також важливістю інтонації та тембру голосу. Це означає, що перекладач не тільки доносить інформацію до слухача, але й виконує естетичну функцію, від якої може залежати результат перемовин. Відповідно, усний переклад, як і сама промова, впливає на слухача по-різному. Навряд чи існує усний переклад, який за різних обставин мав би єдину домінуючу функцію. Зазвичай розрізняють соціальну, комунікативну, когнітивну, загальнокультурну, оцінно-виховну функції перекладу. І при певних обставинах, чи різних умовах будь-яка функція може стати домінуючою.

Розділ 2. Методи навчання усного перекладу. Перекладену доповідь чи розмову, яка зможе передати сенс та досягає мету комунікації, вважаємо витвором мистецтва спілкування. Відповідно, навчання усного перекладу – складне, але корисне завдання, оскільки воно включає не лише лінгвістичні аспекти перекладу, а й тонкощі передачі міжкультурної комунікації, культурних нюансів та авторського голосу. Як відомо, є два види усного перекладу: послідовний (переклад відбувається поступово) та синхронний (переклад відбувається майже одночасно із спікером). У нашому дослідженні зупинимося на методах навчання синхронному перекладу.

Швидкість реакції є одним з ключових аспектів усного перекладу. Під час усного перекладу перекладач повинен бути здатний миттєво розуміти висловлене на початковій мові та швидко відтворити його на цільовій мові без втрати смислу та інтонації. Важливо зберігати логічну послідовність ідеї або повідомлення під час перекладу, не збавляючи темпу мовлення мовця (Лях, 2019: 18). Виходячи з цього, перекладач має ретельно готуватися до процесу перекладу. Так звана «підготовча фаза» включає кілька етапів:

1. Вивчення теми заходу та укладання глосарію ключових термінів у мові перекладу.
2. Тренування короточасної пам'яті та навичок конспектування.
3. Прослуховування схожих по тематиці промов та обговорення складних випадків з партнером чи консультація з фахівцем конкретної галузі.

Отже, ретельна підготовка до усного перекладу є непростим і часозатратним етапом і, якщо перекладач не має можливості чи часу на таку підготовку, то краще відмовитися від перекладу, адже фаховий переклад – це не просто знання мови, а й володіння фаховою ситуацією.

Таким чином, навчання усного перекладу потрібно починати із **слухання**. Адже, перекладач повинен вміти сприймати і диференціювати звукові послідовності і межі між ними, інтонаційні моделі, тони і т. д., і робити це іноземною мовою так само «досконало», як і рідною, тобто він повинен володіти здатністю до дискримінації або звуку розрізнювального слуху (Kautz, 2002: 299). Розуміння вихідного тексту передбачає як усвідомлене, так і неусвідомлене сприйняття повідомлення. Однак перекладач має інтерпретувати його інакше, ніж звичайний учасник комунікації. Він усвідомлює, що будь-яке розуміння є вибіркоким і суб'єктивним, але, на відміну від співрозмовника, який не займається перекладом, не може свідомо ігнорувати частини повідомлення лише через власну незацікавленість – йому не слід «відключатися». Водночас він не повинен надмірно розширювати думку, викликану асоціаціями до повідомлення, як це міг би зробити звичайний співрозмовник. Для розвитку таких навичок пропонуємо:

– метод тіньового повторення (Shadowing) – це захоплююча вправа, під час якої студент активно слухає мовця та повторює його слова із затримкою в 1-2 секунди. Ця динамічна методика слугує для вдосконалення фонетичних навичок: *точності вимови, наголосу та інтонації, а також сприяє розвитку швидкого мовлення, покращенню пам'яті та навичок багатозадачності*. Вона діє як універсальний інструмент на різних етапах вивчення мови.

Для *початківців* такий підхід особливо корисний під час роботи з носіями мови, які повільно говорять. Використання субтитрів або транскрипції може допомагати студентам зосередитися на ритмі мови, на звуках, а не намагатися зрозуміти кожне слово, що закладає міцний фундамент для слухової обробки.

З переходом до *середнього* рівня учасників заохочують повторювати без текстових допоміжних засобів, використовуючи швидший темп мовлення, що кидає виклик їхній адаптивності. Студенти також можуть переказувати зміст непрямою мовою, що поглиблює когнітивну активність і сприяє кращому запам'ятовуванню мови.

На *просунутому* рівні інтенсивність значно зростає. Переказ виконується у швидкому темпі, що допомагає студентам розвивати плавність і спонтанність у мовленні. Повторювання можна поєднувати також з елементами перекладу, забезпечуючи когнітивний поворот, який поглиблює розуміння. Ця практика готує студентів до того, щоб вони могли орієнтуватися в багатому розмаїтті акцентів і різних темпів мовлення, що в підсумку підвищує їхню концентрацію та покращує здатність швидко й ефективно реагувати в розмові.

– метод ретрансляції (reformulation): – це процес створення стислого, але емоційно насиченого та виразного переказу попередньо прослуханого тексту. Ця техніка підкреслює складний зміст і структурні нюанси оригінального мовлення. Заняття ре-перекладом є корисним для людей, які практикують як мову оригіналу, так і мову перекладу, оскільки метод не лише відточує вміння чітко та виразно формулювати думки, а й розвиває такі важливі навички, як аналіз та узагальнення інформації. Крім того, цей метод активно сприяє розвитку пам'яті, вимагаючи від перекладача зберігати та ефективно обробляти інформацію, а також вдосконалювати дикцію завдяки ретельному підбору слів і фраз при переказі. Загалом, переказ прослуханого тексту слугує комплексним інструментом для покращення мовних навичок та комунікативної компетенції.

– переклад з аркуша (sight translation): – це захоплююча вправа, під час якої студент читає текст на 100-120 слів рідною мовою, одразу перекладаючи його усно. За другим разом можна виконувати те саме завдання, але на час, що сприяє глибшому розумінню та вдосконаленню навичок усного перекладу. Цей метод виявляється особливо ефективним у підвищенні швидкості когнітивної обробки, активуючи швидке мислення та адаптивність. Крім того, він розвиває здатність імпровізувати та чітко формулювати думки в умовах обмеженого часу, тим самим готуючи студентів до реальних перекладацьких сценаріїв, де часто необхідна негайність.

– *заповнення прогалін (gap-filling)*: Ми пропонуємо два підходи до методу заповнення прогалін. Перший пропонує студентам зануритися в процес прослуховування, відтворюючи пропущені фрагменти після прослуховування захопливої промови. У другому підході студентам пропонується зануритися у сферу уяви, передбачаючи зміст ще до початку аудіозапису.

Вони розмірковують над темами та ідеями, які можуть розгортатися, а потім вправно відтворюють ці думки на основі почутого. Цей метод не лише загострює їхню уважність, але й розвиває здатність передбачати зміст, одночасно підвищуючи їхню лексичну та граматичну гнучкість у динамічному навчальному середовищі.

– симуляції та рольові ігри: Симуляції та рольові ігри слугують динамічним способом відтворення сценаріїв реального життя, таких як конференції, судові слухання та різноманітні професійні взаємодії. Під час тренування таких вправ студенти отримують сценарій, який визначає контекст, ролі кожного учасника та предмет розмови.

У цій ситуації один студент бере на себе роль перекладача, завданням якого є сприяння комунікації, в той час як двоє інших студентів, які розмовляють різними мовами, виступають у ролі співрозмовників, що ведуть діалог. Розмова розгортається в реалістичній манері, перекладач здійснює переклад пошепки в режимі реального часу, не покладаючись на жодні технічні засоби.

Цей метод не лише покращує адаптивність студентів до несподіваних ситуацій і підвищує їхню стійкість під тиском, а й надає їм необхідні навички в різних перекладацьких ситуаціях. Крім того, він максимально наближений до умов реальних перекладацьких сценаріїв, що сприяє розвитку практичних навичок та збагачує загальний навчальний досвід студентів.

Наступним кроком при підготовці перекладачів усного перекладу є **розвиток технічних та професійних навичок**, необхідних для ефективного усного перекладу. Цей етап є дуже важливим, оскільки передбачає оволодіння складною технікою синхронного перекладу, яка вимагає від перекладачів ефективної роботи в спеціально відведений для цього кабінеті. Початківці перекладачі тренуються вдосконалювати навички багатозадачності, які охоплюють складні процеси активного слухання, розуміння, перекладу та усного викладу – і все це відбувається у швидкій послідовності.

Крім відточування цих навичок, студенти знайомляться з галузевими технічними стандартами для кабінетів (*ISO 4043*), які передбачають оптимальні умови для усного перекладу. Успішна командна робота є надзвичайно важливою в цій галузі, тому перекладачі практикують стратегії співпраці з партнером по кабінеті, забезпечуючи без-

перешкодну комунікацію. Це включає в себе дотримання встановленого мікрофонного етикету та ефективний обмін нотатками для підтримки один одного під час перекладу.

На цьому етапі навчання особлива увага приділяється дотриманню *професійної етики*, що передбачає дотримання суворої конфіденційності, неупередженості, забезпечення точності перекладу та наслідування встановлених протоколів, пов'язаних з використанням мікрофону. Студентам також рекомендується створювати індивідуальні глосарії, які відображають їхній унікальний навчальний шлях, і користуватися авторитетними термінологічними базами даних, такими як Інтерактивна термінологія для Європи (IATE), Терміни Організації Об'єднаних Націй (UN Term) та EUROTERMBANK, які слугують цінними ресурсами для точного використання мовних одиниць. Крім того, студенти отримують рекомендації щодо розробки власних символічних систем для швидкого конспектування, що дозволяє ефективно фіксувати інформацію в ситуаціях підвищеного стресу. Поєднуючи ці важливі навички та знання, усні перекладачі будуть добре підготовлені, щоб ефективно орієнтуватися в складнощах своєї професії.

Іншим важливим моментом при підготовці усних перекладачів є **розвиток когнітивних ресурсів** студентів, адже усний переклад включає в себе кілька розумових операцій, які вимагають обчислювальної потужності, а загальна доступна обчислювальна потужність обмежена. Коли загальний обсяг необхідних зусиль перевищує наявні можливості, виникають проблеми з продуктивністю (Gile, 2009: 160).

Це передбачає виконання вправ і технік, спрямованих на покращення обсягу робочої пам'яті. Практикуючи вправи на пригадування та пошук інформації, перекладачі можуть покращити свою здатність швидко отримувати доступ до збереженої інформації та використовувати її, що сприятиме більшій когнітивній гнучкості під час процесу перекладу. Таке тренування може призвести до покращення роботи в умовах обмеженого часу та в ситуаціях високого тиску.

У сфері синхронного перекладу робоча пам'ять слугує критично важливим когнітивним ресурсом, який дозволяє перекладачеві тимчасово утримувати та маніпулювати вхідною інформацією, одночасно артикулюючи відповідний результат мовою перекладу. Цей процес вимагає утримання мов-

ленневих сегментів, які часто є складними та наповненими нюансами, щоб забезпечити зв'язність та контекстуальну точність усного перекладу.

Через обмежений обсяг робочої пам'яті перекладачі змушені застосовувати різноманітні когнітивні стратегії, щоб полегшити тягар когнітивного перевантаження. Одним із важливих методів є «чанкінг», коли усні перекладачі розбивають довгі або складні фрази на менші, легші для засвоєння одиниці. Перекладачі можуть зберегти чітке розуміння загального повідомлення та отримати більш зв'язний результат. Цей метод допомагає зменшити когнітивне перевантаження і дає змогу перекладачеві ефективніше обробляти інформацію, забезпечуючи точну передачу суті оригінального повідомлення.

Успішний усний переклад вимагає від перекладача вмілого *розподілу уваги* між кількома важливими завданнями: активне слухання оратора, обробка змісту та контексту, а також вільне формулювання його цільовою мовою. Згідно з дослідженнями Сібера К., така когнітивна багатозадачність значно посилює когнітивний стрес. Постійне жонглювання цими завданнями може призвести до зниження концентрації уваги, що в кінцевому підсумку впливає на якість усного перекладу та загальну ефективність роботи перекладача (Seeber, 2011: 228–242).

Усні перекладачі повинні також володіти навичками *швидкого розуміння та лексичного пошуку*, особливо в умовах обмеженого часу, характерного для усного перекладу в прямому ефірі. Вони повинні швидко синтезувати складні ідеї та нюанси, спираючись на великий словниковий запас і знання контексту, щоб забезпечити точний усний переклад. Здатність майже миттєво реагувати на дискурс оратора є критично важливою; будь-яка затримка може призвести до втрати важливої інформації та зниження зв'язності перекладу.

Висновки. Отже, розумові зусилля, пов'язані з синхронним перекладом, можуть бути надзвичайно високими, оскільки перекладачеві доводиться орієнтуватися в ландшафті конкуруючих вимог. Підвищене когнітивне навантаження може проявлятися по-різному, зокрема у вигляді втоми, розумового перенапруження та більшої ймовірності помилок і пропусків. Дослідження показують, що коли усні перекладачі працюють на межі своїх когнітивних можливостей, їхня продуктивність може знижуватися, що підкреслює необхід-

ність ефективного управління розумовими ресурсами та стійкості під час виконання усних завдань для підтримання високих стандартів точності та ясності перекладу.

Таким чином, високий попит на компетентних усних перекладачів, які можуть ефективно працювати в режимі реального часу – це те, що вимагає сучасний глобалізований світ. Усний переклад – це складна когнітивна діяльність, яка вимагає миттєвої обробки інформації, мовної гнучкості, розвинених навичок уваги, пам'яті та самоконтролю. На основі проведеного аналізу нам вдалося переконатися, що підготовка усного перекладача включає кілька етапів та різні методи, до яких належить тіньове повторення, роботу з автентичним матеріалом, метод ретрансляції, переклад з аркуша, заповнення прогалин, симуляції та рольові ігри. Все це в комплексі допомагає забезпечити якісний переклад у будь-якій ситуації та сприяє розвитку когнітивних, лінгвістичних та комунікативних навичок майбутніх фахівців.

Перспективним вважаємо дослідження ефективності використання нейромереж для усного перекладу та їх вплив на професію перекладача.

ЛІТЕРАТУРА:

- Бойко Я. Усний переклад як особливий вид комунікації. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія Філологія. Журналістика. Том 35 (74). № 4. 2024. Частина 1. С. 52–57.
- Верезубенко М. Специфіка усного перекладу: особливості телефонних розмов. *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 35. 2024. С. 188–191.
- Кияк Т. Теорія та практика перекладу (німецька мова) / Т. Кияк, О. Огуй, А. Науменко. Вінниця: Нова книга, 2006. 592 с.
- Литвин І. Перекладознавство. Вид. 5-е, допов. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А., 2019. 240 с.
- Лях О. *Усний послідовний переклад (німецька мова): зб. вправ для формування навичок усного перекладу*. М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Дон. держ. пед. ун-т». Слов'янськ: ДДПУ, 2019. 61 с.
- Назаркевич Х. Основи перекладознавства = Grundkurs Translatologie: в 2 ч. Ч. 1: Теоретичний курс: навч. посібник. Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2010. 298 с.
- Ребрій О. Сучасні концепції творчості у перекладі: монографія. Харків: Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, 2012. 376 с.
- Селіванова О. Світ свідомості в мові. Черкаси: Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
- Яницька І. Структурна модель усного послідовного і синхронного перекладу з турецької мови. *Львівський філологічний часопис* 14. 2023. С. 107–112.
- Gile D. Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training. 2nd ed., John Benjamins, 2009. P. 160.

11. Kautz U. Handbuch Didaktik des Übersetzens und Dolmetschens. Goethe Institut. 2. Aufl. München: Iudicium. 2002. 643 p.
12. Seeber K., Kerzel D. Cognitive load in simultaneous interpreting: Model meets data. *International Journal of Bilingualism*. 16(2). 2011. P. 228–242.

REFERENCES:

1. Boiko, Ya. (2024). Usnyi pereklad yak osoblyvyi vyd komunikatsii [Interpreting as a special type of communication]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Filolohiia. Zhurnalistyka*, 35(74), 52–57. [in Ukrainian].
2. Verezubenko, M. (2024). Spetsyfika usnogo perekladu: osoblyvosti telefonnykh rozmow [Specifics of interpreting: Peculiarities of telephone conversations]. *Zakarpatski filolohichni studii*, (35), 188–191. [in Ukrainian].
3. Kyiak, T., Ohui, O., & Naumenko, A. (2006). *Teoriia ta praktyka perekladu (nimetska mova)*. Vinnytsia: Nova knyha. 592 [in Ukrainian].
4. Lytvyn, I. (2019). *Perekladoznavstvo [Translation Studies]* (5th ed., expanded). Cherkasy: Vydavets Chabanenko Yu. A. 240 [in Ukrainian].
5. Liakh, O. (2019). Usnyi poslidovnyi pereklad (nimetska mova): Zbirnyk vprav dlia formuvannia navychok usnogo perekladu [Consecutive interpreting (German): A workbook for developing interpreting skills]. Sloviansk: DDPU. [in Ukrainian].
6. Nazarkevych, K. (2010). *Osnovy perekladoznavstva = Grundkurs Translatologie [Basics of Translation Studies = Grundkurs Translatologie]* : V 2 ch. Ch. 1: *Teoretychnyi kurs: Navchalnyi posibnyk*. Lviv: Vydavnychiy tsentr Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka. [in Ukrainian].
7. Rebii, O. (2012). *Suchasni kontseptsii tvorchosti u perekladi: [Modern concepts of creativity in translation]* Monohrafiia. Kharkiv: Kharkivskiy natsionalnyi universytet imeni V. N. Karazina. 376 [in Ukrainian].
8. Selivanova, O. (2012). *Svit svidomosti v movi. [The world of consciousness in language]* Cherkasy: Yu. Chabanenko. 488 [in Ukrainian].
9. Yanytska, I. (2023). *Strukturna model usnogo poslidovnoho i synkhronnoho perekladu z turetskoi movy. [Structural model of consecutive and simultaneous interpretation from Turkish]* *Lvivskiy filolohichnyi chasopys*, (14), 107–112. [in Ukrainian].
10. Gile, D. (2009). *Basic concepts and models for interpreter and translator training* (2nd ed.). John Benjamins.
11. Kautz, U. (2002). *Handbuch Didaktik des Übersetzens und Dolmetschens [Handbook of Didactics of Translation and Interpreting]* (2nd ed.). Iudicium. (Published in cooperation with Goethe-Institut, if relevant to include.). [in German]
12. Seeber, K., & Kerzel, D. (2011). Cognitive load in simultaneous interpreting: Model meets data. *International Journal of Bilingualism*, 16(2), 228–242.